

Zpráva z poroty

Zpráva ze zasedání odborné poroty konané ve dnech 12. – 14. března 2020 –
hodnocení 48. ročníku MDVV Lidice 2020

SLOŽENÍ ČLENŮ POROTY 48. ROČNÍKU MDVV LIDICE 2020

Předseda poroty:

Josef Zedník – výtvarník, Olešná

Členové poroty:

Jana Anděličová – pedagožka ZUŠ Štítného a ZUŠ Marie Podvalové, Praha

Eva Bartošová – pedagožka ZUŠ Nové Město pod Smrkem

Čeněk Hlavatý – ředitel ZUŠ Mšeno

Martin Homola – výtvarný fotograf, Buštěhrad

Vladimír Hrebeňák – pedagog ZUŠ Karlovy Vary

Ivana Junková – ředitelka ZUŠ Řevnice

Hana Jurková – pedagožka

Kateřina Krutská Vrbová – pedagožka ZUŠ Řevnice, filmová střihačka

Helena Lisá – pedagožka ZUŠ Olomouc

Romana Pavlíčková – ředitelka ZUŠ Most, Moskevská

Jaroslava Spěváčková – pedagožka ZUŠ Plzeň, Jagellonská

Martina Sumcová – pedagožka ZŠ Sedmikráska, Rožnov pod Radhoštěm

Romana Štajerová – pedagožka ZUŠ Plzeň, Jagellonská

Dagmar Šubrtová – art direktorka MDVV Lidice, výtvarnice, Kladno

Pavel Rajdl – výtvarník, Kolín

Alena Zupková – pedagožka ZUŠ Háj ve Slezsku

Valné shromáždění OSN vyhlásilo rok 2020 Mezinárodním rokem zdraví rostlin. Zdravé rostliny jsou významné pro veškerý život na Zemi, pro fungování ekosystémů a pro bezpečnost potravin. Škůdci a nemoci poškozují plodiny, snižují dostupnost potravin a zvyšují náklady na jejich výrobu. Zdravé rostliny pomáhají udržovat zdravé životní prostředí, lesy i biodiverzitu, překonávat klimatické změny, a podporují boj proti hladomorům, bídě a podvýživě. Rostliny, ať už malé či velké, patří do krajiny, a stejně tak krajina patří od pradávna k člověku. Pro 48. ročník MDVV Lidice bylo vybráno téma KRAJINA s podtématy: Život rostlin a stromů, Bohatost, formy krajiny, Krajina a domov, Krajina dotčená činností člověka, Atmosféra krajiny – její nálada, vůně, zvuky, Architektura a krajina, Zvířata v krajině a Horizonty.

Dětem i pedagogům blízké a zajímavé téma přineslo skvělé výtvarné výsledky. Ve srovnání s předchozím rokem se opět počet prací zvedl o polovinu. Výtvarné práce dětí i studentů nabídly porotcům spoustu zážitků. Před porotou se otevřel pestrý a bohatý svět lesů, polí, luk, moří, měst i vesniček, továren starých i moderních, architektury městské či venkovské. Je zřejmé, že člověk, fauna i flora do krajiny patří. A tak porota nahlédla do lesů plných života, jelenů, medvědů, zajíců, ptáků, lišek aj. Defilovala před ní celá řada zvířat. Je téměř jisté, že mezi ta neoblíbenější patřila liška. Porota viděla i krajinu zničenou jak činností člověka (kácení lesů, doly), tak živelnou katastrofou, jakou byly požáry v Austrálii, či ztrátou vody. Porotci vystoupali také do nadoblačných výšek a shlédli i krajiny z ptačí perspektivy. Stranou nezůstaly ani mapy či plány cest.

Je radostí sledovat, že mnohé základní školy kvalitou svých prací nejen dohání školy umělecké, ale mnohdy je již svou tvořivostí i předčí. Výtvarná výchova a s ní výtvarný projev rok od roku kvalitativně roste a je zajímavé pozorovat, jak se stírají rozdíly mezi různými typy škol. Ve srovnání s rokem minulým byla bohatě obeslaná i kategorie prací prostorových nejen českými, ale i zahraničními účastníky a tak je zřejmé, že oceněné práce návštěvníky letošní výstavy zaujmou.

Téma krajiny oslovilo i mladé fotografy a expozici tedy obohatí velmi zdařilé, inspirativní fotografie.

Celkové zhodnocení a ocenění příspěvků

Počet zaslaných příspěvků celkem: **22 216**

Počet zúčastněných / oceněných zemí: **78/76**

Počet zúčastněných / oceněných organizací a jednotlivců: **1617/406**

Nově zaregistrované školy: **433**

Z došlého počtu 22 216 exponátů ze 78 zemí udělila porota 1403 ocenění včetně 214 medailí (144 individuálních, 10 za kolektivní práci dětí a 60 školám za kolekce prací)

Hodnocení letošního ročníku MDVV proběhlo v nelehké situaci globální pandemie Covid-19. Bez ohledu na ztížené podmínky, pochopitelný stres a psychický tlak, vytvořilo vedení Památníku Lidice, v čele s panem ředitelem Eduardem Stehlíkem a paní kurátorkou Stanislavou Doleželovou, tradičně dobré zázemí a podmínky pro hladkou práci poroty. Jen díky nim a jejich spolupracovníkům mohla i za tak náročných okolností porota proběhnout.

Hodnocení zahraničních prací

Na základě zkušeností z předcházejících ročníků porota s radostí konstatovala, že si zahraniční kolekce ve většině případů zachovaly úroveň z předchozích let, a některé země dokonce v dlouhodobém kontextu svou letošní kvalitou překvapily. Mezi takové země patří například Rakousko, zastoupené dobrou kolekcí fotografií, nebo Velká Británie, která byla rovněž zastoupena fotografiemi, a to skutečně zajímavými. Zdá se, že letošní téma konvenovalo i fotografům, přestože v úrovni fotografií byly značné kvalitativní rozdíly.

Výjimečně zdařilé soubory přišly z tradičně dobrých škol a zemí. Patří k nim například Simply Art z Hongkongu s citlivými a zároveň velmi působivými akvarely a kresbami, Cuckoo Arts a Vkids Creative, také z Hongkongu, s pěknou kolekcí maleb od malých dětí, z Polska Młodzieżowy Dom Kultury v Rybniku (studia Creatio a Gir-a) s vyrovnanou, kvalitní kolekcí černobílé grafiky, Children's Creative Art Centre and Gallery, Toruń s hravým barevným linorytem, z Lotyšska Kekava Art School s výborným, svěžím, nápaditým souborem fotografií, Z Ruska GBOU School No. 1955, Moskva s naprosto výjimečnými, citlivými a profesionálně zvládnutými akvarely, z Ukrajiny Visual Art Center, Kryvyj Rih s jemnou kolekcí hlubotiskové grafiky, Photostudio My, Centr NTTM, Sumy se zajímavým souborem fotografií přírodních detailů. Zrovna tak krásná fotografická kolekce přišla z Litvy z Vilniaus Mykolo Biržiškų Gymnasium a z Trakai Art School nebo výborné grafické práce z Debreceni Kazinczy F. Alt. Iskola és AMI z Maďarska. Pochvalu zaslouží jistě i Lourdes School of Mandaluyong z Filipín, Sachkhere's Art School nam. of Soso Tsereteli z Gruzie, Academic Lyceum of Fine Arts Igor Vieru, Kišinev z Moldávie, Narva Art School, Pelgulinna Gümnaasium, Estonian Jewish Education Center a Tallinn Art School z Estonska, Preschool Al-Mahaba wa Al-Salam, Iksal z Izraele, OŠ Kuzma, OŠ Gustava Šiliha, Maribor a OŠ Sveti Jurij, Rogašovci s velkým množstvím pěkné grafiky ze Slovinska. Nemůžeme na tomto místě vyjmenovat všechny, ale bylo radostné se těmito kolekcemi probírat.

Ze Slovenska letos přišly rovněž velmi zajímavé práce. Porotu, tak jako v loňském roce, zaujaly obrázky volnočasových zařízení, např. art SLNEČNICE, o. z., Bratislava s výborným, čistě vybraným souborem nebo speciální základní škola (Spojená škola, Speciální ZŠ) v Piešťanech, která byla zastoupena pracemi s citlivou, výtvarnou výpovědí. Porotci byli potěšeni i milou kolekcí barevné kresby psů ze speciální školy v Komárně. Mezi slovenskými základními

uměleckými školami porotu zaujaly soubory prací ze ZUŠ Jána Cikkera, Banská Bystrica krásnou grafikou, kombinovanou technikou, celkově velmi silnou kolekcí, ze Súkromné ZUŠ Róberta Tatára, Banská Bystrica excelentní kolekcí fotografií, Súkromné ZUŠ (Gagarinova, Trenčín) kolekcí grafiky a kombinované techniky a ze ZUŠ Antona Cígera (Kežmarok) zajímavým souborem linorytu a suché jehly. Naprosto vynikající kolekce byla zaslána ze ZUŠ I. W. Kráľa, Považská Bystrica, která svou úrovní v celém kontextu zahraničních účastníků naprosto vybočovala.

Hodnocení prací z České republiky

Práce účastníků z českých škol si také zachovaly dobrou úroveň z předešlých ročníků. Mezi mateřskými školami vynikla MŠ Kampanova, Hradec Králové, mezi základními školami ocenila porota práce ze ZŠ Nové Město pod Smrkem a ZŠ Vodičkova, Praha. Pochvalu jistě zaslouží jedinečná kolekce fotografií a kresby ze ZŠ Sedmikráska, o. p. s., Rožnov pod Radhoštěm a nádherný soubor grafik ze ZŠ T. G. Masaryka, Opava. Zajímavé práce přišly i z 8. ZŠ Frýdek-Místek a ZŠ a MŠ Dolní Třebonín. Mezi středními školami stojí za povšimnutí soubor prací z Gymnázia Krnov, které představilo velice zdařilou kolekci grafik, velmi neobvyklou na střední škole.

Porotu zaujaly i práce ze speciálních škol v Brně, Vídeňská se zajímavým souborem kreseb a v Protivíně Centrum sociálních služeb Horizont s příjemnou kolekcí grafiky.

Mezi volnočasovými zařízeními vynikl Vipart, České Budějovice a A1 Škola Mgr. Dany Akritidisové, Jeseník. Rovněž práce z České tábornické unie – Záskaláku Liteň a z DDM Praha 2, Výtvarné dílny Vinohrady porotu oslovily.

Tradičně nejvíce zajímavých a kvalitních děl přišlo ze základních uměleckých škol, což je pochopitelně dáno jejich specifickým postavením ve výtvarném vzdělávání a jejich dlouholeté tradici. V letošním ročníku zaujaly zejména práce ze ZUŠ Mšeno (velká šíře záběru zpracování daného tématu, netradiční materiály, experimentální tisky, velmi dobré fotografie), ZUŠ Vladimíra Ambrose, Prostějov (opět bohatá kolekce zahrnující knížky, kombinované techniky, batiky), ZUŠ, Praha 9, U Prosecké školy (velmi pěkná kolekce grafik), ZUŠ, Praha 5, Štefánikova (kvalitní práce v počítačové grafice), ZUŠ Nové Město pod Smrkem (krásná grafika a hezká práce s náhodou), ZUŠ Morava, Zlín (půvabná kolekce zvířátek v drobné suché jehle), ZUŠ F. X. Richtera Holešov, ZUŠ Plzeň, Jagellonská, ZUŠ Šternberk (pěkný soubor grafiky), ZUŠ Most, Moskevská, ZUŠ Miloslava Stibora, Olomouc (krásný soubor tisků), ZUŠ Ostrava-Poruba (kolekce jemné, citlivé grafiky), ZUŠ Štítného, Praha 3, ZUŠ Františka Kmocha, Kolín (široký záběr kolekce v pastelu, pastózní malbě a grafice), ZUŠ Jilemnice a ZUŠ Krnov, Hlavní náměstí.

Prostorové práce

Velmi dobrou a povzbudivou zprávou je, že se děti a mladí lidé ve všech typech škol nezastaví před žádným materiálem. A tak porota, vedle klasických materiálů, jakými jsou papír, keramická hlína, dřevo, sádra či kov a drát, mohla ocenit i řadu objektů z plastů i skla. Mezi prostorovými pracemi vynikaly ty z českých škol, tradičně přebohatá kolekce ze ZUŠ Mšeno a nově představená práce s 3D tiskárnou, stejně tak rozsáhlý soubor ze ZUŠ Strakonice či kvalitní a citlivá keramika ze ZUŠ Most, Moskevská. Výborné práce do soutěže poslala i ZUŠ Řevnice, ZUŠ M. Stibora Olomouc, ZUŠ Postoloprty, ZUŠ Plzeň, T. Brzkové, ZUŠ Praha 9, Ratibořická či ZUŠ Dačice.

Stranou nezůstaly ani školy základní a tak výstavu osvěží zajímavé prostorové práce ze ZŠ Plzeň, Rodinná, ze ZŠ Sedmikráska, o. p. s. Rožnov pod Radhoštěm nebo ZŠ Nové Město pod Smrkem. Stejně tak ZŠ Praha 2, Na Smetance, ZŠ a MŠ Lukavec či Duhový dům Ostrava obohatí výstavní prostory svými trojrozměrnými pracemi.

Fotografie

Letošní ročník soutěže přinesl ve fotografii propastné rozdíly v úrovni jednotlivých prací. Byly zde jak excelentní soubory (například ze Slovenska ZUŠ I. W. Kráľa, nebo z Rožnova pod Radhoštěm ZŠ Sedmikráska, o. p. s.), tak soubory, které neměly žádnou výpovědní hodnotu a nebyly zdařilé ani po technické stránce. Velmi jasně se ukazuje, jak důležitou roli hraje osobnost pedagoga, a jak citelně se na práci studentů odrazí jeho odchod. Ve fotografii tradičně silné školy letos propadly, naopak se objevily nové, nadějně. Tentokrát se porota nedočkala tak velkého množství zajímavých souborů z Ukrajiny a Chorvatska jako v předchozích ročnících, ale potěšila ji výborná, svěží, nápaditá a technicky zdařilá kolekce z Kekava Art School z Lotyšska, rovněž vyvážená a ucelená kolekce přišla z Vilniaus Mykolo Biržiškos Gymnasium z Litvy, nebo zajímavé přírodní detaily z Photostudio My, Centr NTTM z Ukrajiny. Porotu potěšily naprosto excelentní fotografie ze Súkromné ZUŠ Róberta Tatára a velmi vzácně se objevující, krásná kolekce camery obscury ze ZUŠ I. W. Kráľa. V neposlední řadě je třeba zmínit, že porotci velmi ocenili to, že fotografie přišly i ze zemí, které ještě fotografii neobesílaly, a i když nepatřily mezi ty špičkové, jsou rozhodně zajímavé. Mezi ně patří třeba Myanmar, Rakousko nebo Velká Británie.

Mezi českými školami v tomto ročníku vynikla už zmíněná ZŠ Sedmikráska, o. p. s. z Rožnova pod Radhoštěm a ZUŠ Mšeno.

Film

Kategorie filmu je do Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice zařazena již čtvrtým rokem. Z výtvarných vyjádření a disciplín, které MDVV Lidice vyhláší, patří film k těm složitějším, co se týká samotného zpracování. Filmové techniky nejsou na školách standardně vyučovány. Jde převážně o týmovou, někdy i individuální práci, u které je potřeba i technické zabezpečení vzniku filmu. Tyto skutečnosti se promítají do výsledné formy krátkých filmů, které jsou do soutěže zasílány. Filmová sekce byla zařazena do výtvarné soutěže, a proto je důraz při hodnocení kladen na výtvarné pojetí, vizualitu a volbu výtvarné techniky filmu. Samozřejmě i na obsah snímku související s vypsáním tématem, přesah ve vyprávění k danému tématu atd. Nedílnou součástí hodnocení je formální a obsahové zpracování snímku (tzv. filmová řeč a zvolený autorský přístup, dramaturgická stavba i udržení linie vyprávěného příběhu, výběr zvukové skladby, stříhová skladba, kompozice obrazu, práce s kamerou atd. – ve zjednodušené dětské formě, musí být stejná, jako pro každou jinou věkovou skupinu).

Úroveň zaslaných filmových prací byla v letošním roce nízká a došlo k dalšímu propadu úrovně od minulého ročníku soutěže, a to jak po formální technické stránce, tak po vizuální i obsahové. Porota nedokáže definovat důvod nízké kvality zaslaných snímků. Téma výstavy bylo pro letošní rok široké a mnohovrstevnaté, tedy opravdu příznivé.

Z celkového počtu 77 filmů bylo výrazných jen několik snímků, které byly příběhem i formálním zpracováním zajímavé, splňovaly prvky originality a zároveň byly filmované autentickým pohledem dětí, nikoli pedagogů. Do druhého kola postoupilo třináct snímků. Porota udělila čtyři medaile a tři čestná uznání, jedno z čestných uznání bylo uděleno škole zrakově postižených.

V mnoha případech nebylo téma hlouběji rozpracované. Šlo pouze o natočené záznamy v krajině, nebo zfilmované koláže složené z nesourodých snímků, odehrávající se v krajině.

Dále například autoři rozanimovali jeden nebo dva záběry, které postavili na nejasném příběhu, okrajově se vztahujícímu k tématu letošní soutěže. Chyběla dramaturgická stavba díla, myšlenka i estetická zajímavost. V širším měřítku zhlédnutých a posuzovaných záznamů šlo o rozpohybované obrázky, které postrádaly prvky animace i filmové řeči, chyběly zde souvislosti mezi obrazovou skladbou a zvukovou stopou, tj. že v mnoha případech audio pouze ilustrovalo rozpohybovaný obraz a nijak s ním nesouviselo.

Úroveň obrazu byla málo výtvarná, či zcela špatná, se slabým, nebo žádným zfilmovaným příběhem. Téma krajiny bylo celkově chápáno velice povrchně bez hlubšího významu, nebo poselství.

Porotu zaujaly animované filmy, např. plošková, kreslená technika či pixilace, hrané i dokumentární snímky. Dva oceněné filmy byly z České republiky – ZUŠ Terezie Brzkové Plzeň, stejně jako v minulém roce. Letos škola oslovila se snímkem Záchranná akce, byla zde dobře zpracovaná plošková animace a udržení příběh s ekologickým podtextem, výtvarně zajímavě zpracovaný. ZUŠ Bohuslava Martinů Polička zaujala s Plastovým dotekem, šlo o pixilaci, tedy o animovanou techniku. Dva oceněné zahraniční filmy – Vilniaus Mykolo Biržiškios Gymnasium z Litvy se snímkem The Touch, film měl silnou poetiku filmového vyprávění, minimalistické jednoduché zpracování, kombinované s dokumentárním vyprávěním a Children and Youth Cinema Center „Vesnyanka“ z Ukrajiny – snímek Six Grateful Statues byl výtvarně a technicky téměř profesionálně zpracován. Zastoupení zahraničních škol bylo z Indonésie, Mali, Chorvatska, Slovenska, Ukrajiny, Kanady, Ruska, Indie, Severní Makedonie, Turecka, Lotyšska, Litvy, Estonska.

Výtvarně přesahující standard neměl letos žádný animovaný film. Dokumentární film zastoupila, jako v loňském ročníku, Indonésie. Porota doporučila cíleně oslovit k účasti do výtvarné výstavy v Lidicích školy, třídy, studia, ateliéry z ČR i ze světa, které se filmové práci věnují. Tím budou inspirovat ostatní žáky a učitele, jak s filmovým médiem správně a citlivě zacházet. V rámci vzdělávání lze taktéž v oblasti filmu připravit pro učitele filmové dílny.

Cena poroty

Cena poroty pro zahraniční školu byla v letošním roce udělena zcela výjimečné kolekci prací ze Slovenska, která byla zaslána ze ZUŠ I. W. Kráľa Považská Bystrica. Porota zejména ocenila široký záběr této kolekce, která zahrnuje i tak málo viděné techniky jako je kyanotypie, počítačová grafika a nebo camera obscura. Porota rovněž udělila Cenu poroty za invenční, čistě vybraný a výtvarně působivý soubor prací české ZUŠ Krnov.

Závěr

Je zřejmé, že téma letošního ročníku bylo dobře zvolené. Tolik radostných, s chutí vytvořených prací, kolik hledání, tvořivosti, elánu i nadšení lze v obrázcích objevit a z obrázků vyčíst. Dlužno ještě dodat, že souborů prací nezodpovědně vybraných ubývá a převažuje kvalita. Stejně tak je potěšitelné, že prací, které nerespektují pravidla pro plošné práce, bylo minimum. Je ovšem třeba zdůraznit, že je stejně důležité respektovat propozice i u prostorových prací, nepřekračovat povolenou hmotnost, rozměry a rovněž zohlednit možnost manipulace s nimi, tzn. nepoužívat nestálá nebo křehká média.

Prostory galerie Památníku Lidice jsou omezené a tak porota pravidelně řeší těžkou situaci, které výtvarné práce vystavit a ocenit. Věříme, že nejradostnější chvíle a nejmotivnější okamžiky doprovází vlastní tvorbu dětí i mladých lidí. Radostné je pro porotu i to vědomí, ta skutečnost, že tužky, štětce a barvy, stejně jako modelovací materiály mohou stále přinášet tvůrcům radost, poznání i uspokojení a naprostou svobodu. Děkujeme všem, dětem i pedagogům, za to, jak tvořivě a úspěšně uchopili zadané téma a nabídli své zážitky ve všech technikách a materiálech, které výtvarný svět nabízí.

A tak se všichni máme na co těšit. Nashledanou na výstavě 48. ročníku Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice.

Stanislava Doleželová, kurátorka MDVV Lidice

Romana Štajerová, členka poroty 48. ročníku MDVV Lidice

Martin Homola, člen poroty 48. ročníku MDVV Lidice

Ivana Junková, členka poroty 48. ročníku MDVV Lidice

Kateřina Krutská Vrbová, členka poroty 48. ročníku MDVV Lidice

Josef Zedník, předseda poroty 48. ročníku MDVV Lidice